

NİSAN AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 MAYIS 2021

Özet

Tüketici fiyatları Nisan ayında yüzde 1,68 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,95 puan yükselişle yüzde 17,14 olmuştur. Gıda dışındaki ana kalemlerde yıllık enflasyon yükselirken, tüketici enflasyonundaki artışa en belirgin katkı enerji grubundan gelmiştir. Bu dönemde eşel mobil sistemi ve tavan fiyat uygulamasının etkisiyle enerji fiyatları yatay seyretmiş; ancak baz etkisi nedeniyle grup yıllık enflasyonu belirgin şekilde yükselmiştir. Temel mallarda yıllık enflasyon artarken, yeni sezon geçişinin de etkisiyle giyimdeki yükseliş eğilimi sürmüő, dayanıklı ve diğer temel mal grubunda döviz kuru gelişmelerinin yansımaları izlenmiştir. Hizmet grubunda yıllık enflasyon yükselmiş, aylık bazda ise Mart ayındaki açılma etkisinin ardından yavaşlama kaydedilmiştir. Bu dönemde emtia fiyatlarındaki yükseliş tarımsal emtia ve endüstriyel metal fiyatları öncülüğünde sürmüştür. Türk lirası cinsinden ithalat fiyatlarındaki gelişmeler ve bazı ürünlerde süregelen arz sıkıntılarının etkisiyle üretici fiyatlarındaki hızlı artış eğilimi devam etmiştir. Bu gelişmelerle, B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonları artarken, eğilimleri bir miktar iyileşmekle birlikte yüksek seviyelerini korumuştur.

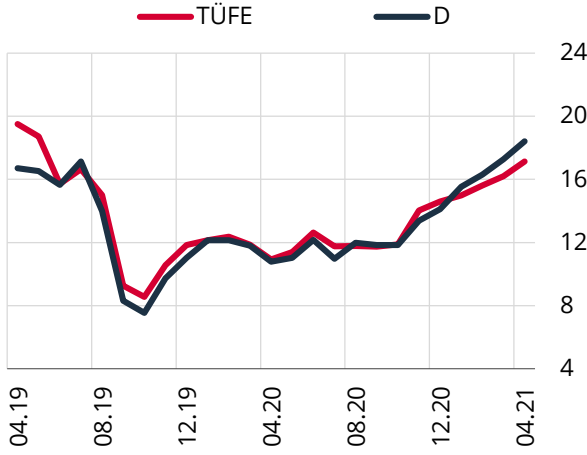
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

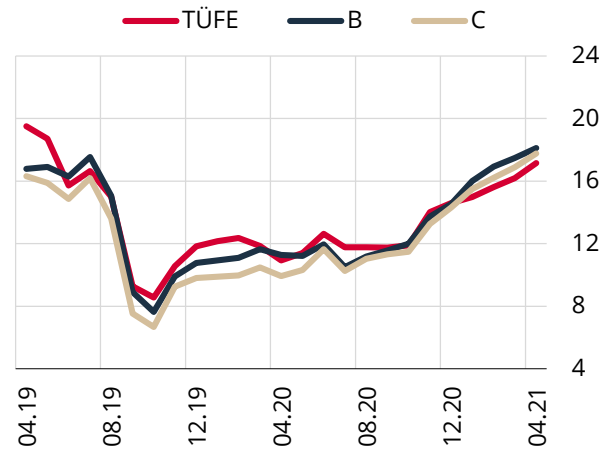
Nisan ayında tüketici fiyatları yüzde 1,68 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 0,95 puan artarak yüzde 17,14 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları, sırasıyla 0,62 ve 0,89 puan artarak yüzde 18,11 ve yüzde 17,77 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre enerji, temel mal ve hizmet gruplarının katkıları, sırasıyla 0,58, 0,38 ve 0,12 puan artmış, gıda grubunun katkısı değişmemiş, alkol-tütün-altın grubunun katkısı ise 0,13 puan azalmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

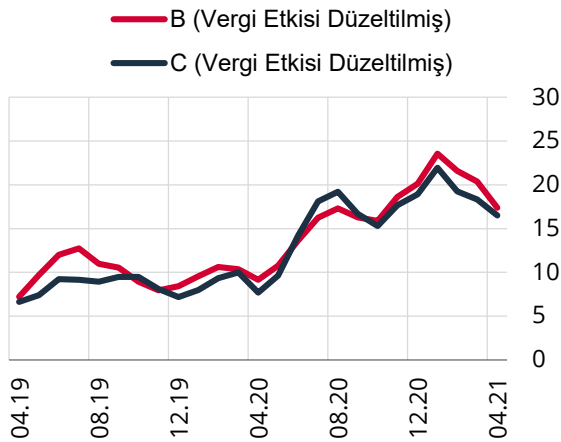

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

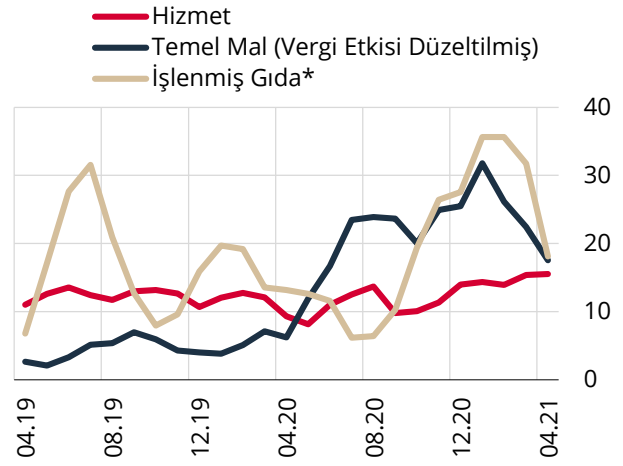

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle, üç aylık ortalamalara göre B ve C göstergelerinin eğilimi gerilemeye devam etmiştir (Grafik 3). Bu dönemde, enflasyon eğilimi işlenmiş gıda ve temel mal gruplarında azalırken, hizmet grubunda yataya yakın seyretmiştir (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

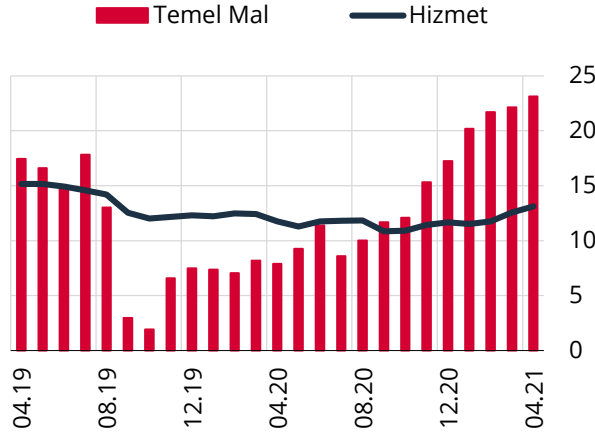

* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

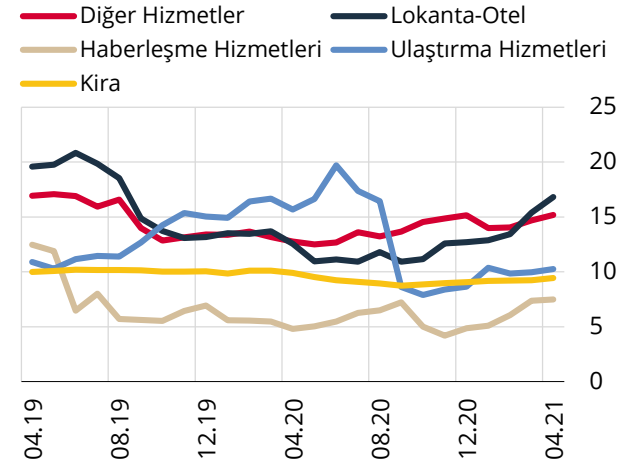
Hizmet fiyatları Nisan ayında yüzde 0,72 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 0,56 puan artarak yüzde 13,12 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 5). Öte yandan, mevsimsellikten arındırılmış verilerle aylık enflasyon, açılma etkisiyle Mart ayında kaydedilen artışın ardından yavaşlamıştır. Yıllık enflasyon artışı lokanta-otel ve diğer hizmetlerde daha belirginken, diğer alt gruplarda görece sınırlı olmuştur (Grafik 6). Lokanta-otel yıllık enflasyonu bir önceki sene salgın hastalığa bağlı olarak faaliyetin kesintiye uğraması kaynaklı düşük bazın da etkisiyle artarken, aylık bazda gerek yemek hizmetleri (yüzde 1,35) gerekse konaklama hizmetlerindeki (yüzde 1,42) fiyat artışları dikkat çekmiştir. Diğer hizmetler grubu fiyatlarındaki yükselişte özel okul ücret

artışına bağlı olarak eğitim hizmetleri öne çıkmış, bu gelişmede geçmiş enflasyona endeksleme davranışı ile geçici KDV indirimlerinin sona ermesi belirleyici olmuştur. Bu grupta ayrıca döviz kuru gelişmelerine bağlı olarak kişisel ulaştırma araçlarının bakım onarımı ve dışçılık ücreti gibi kalemlerde fiyat artışları izlenmiştir. Ulaştırma hizmetlerinde havayolu ile yolcu taşımacılığı fiyatlarında (yüzde 2,49) artış kaydedilirken, karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı fiyatları gerilemiştir. Haberleşme hizmeti fiyatlarında ise internet ücretindeki artışa karşın cep telefonu görüşme ücreti kaynaklı düşüş görülmüştür.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

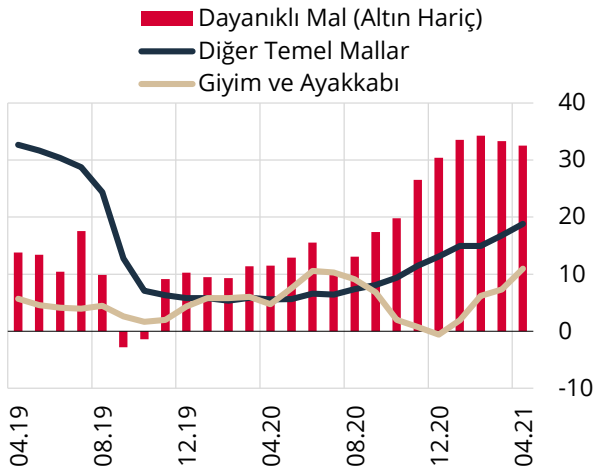

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

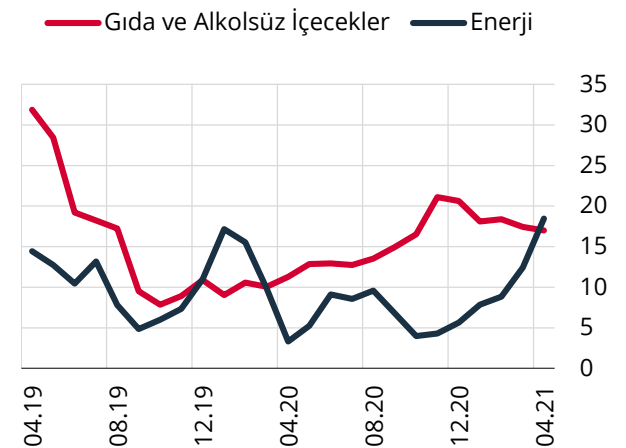

Temel mal yıllık enflasyonu Nisan ayında 0,99 puan artışla yüzde 23,13 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon, dayanıklı mallarda gerilerken, giyim ve ayakkabı ile diğer temel mallarda yükselmiştir (Grafik 7). Aylık fiyat gelişmelerine bakıldığında, son iki aydır görece ılımlı bir seyir izleyen dayanıklı mallarda Nisan ayında döviz kuru etkileriyle fiyat artışı hızlanmış (yüzde 1,45), bu gelişmede otomobil fiyatları (yüzde 3,47) öne çıkarken, mobilya fiyatlarındaki gerileme sınırlayıcı rol oynamıştır. Döviz kuru gelişmelerinin yanı sıra endüstriyel metal fiyatlarındaki yükseliş eğilimi dayanıklı tüketim malı fiyatları üzerindeki etkisini sürdürmektedir. Giyim ve ayakkabı grubunda fiyatlar yılbaşından bu yana sergilediği yüksek artış eğilimini sürdürmüş, yeni sezona geçişle birlikte yıllık enflasyon 3,63 puan artarak yüzde 10,96 seviyesine yükselmiştir. Diğer temel mallar grubunda fiyatlar hızlı bir artış göstermiş (yüzde 2,16), grup yıllık enflasyonu 2,01 puan artarak yüzde 18,81'e ulaşmıştır.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

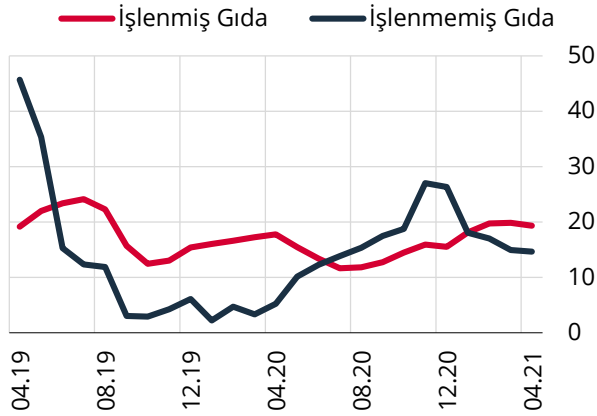

Enerji fiyatları Nisan ayında yüzde 0,10 ile nispeten yatay seyretmiştir (Tablo 1). Doğalgaz ve tüpgaz fiyatları, sırasıyla yüzde 1,07 ve 1,64 oranlarında artarken, Türk lirasındaki değer kaybına karşın, eşel mobil ve tavan fiyat uygulamalarının etkisiyle akaryakıt fiyatları yüzde 0,78 oranında gerilemiştir. Hâlihazırda eşel mobil uygulaması önemli bir enflasyonist etkiyi bertaraf etmektedir. Bu dönemde enerji fiyatlarındaki yatay görünüme karşın, yıllık enflasyon baz etkisiyle 6,01 puan artarak yüzde 18,44'e yükselmiştir (Grafik 8).

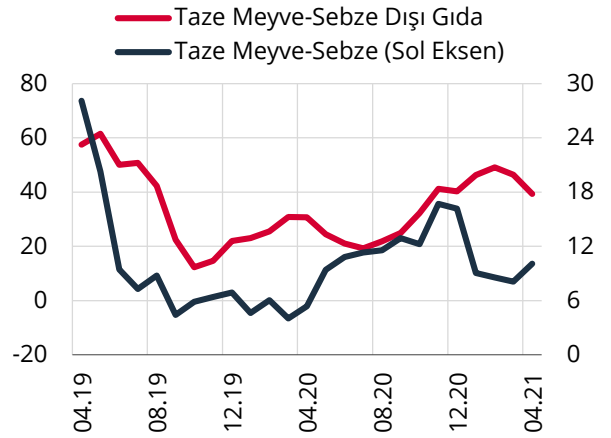
Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Nisan ayında yüzde 2,13 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,46 puan azalarak yüzde 16,98 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu dönemde yıllık enflasyon işlenmemiş gıda grubunda 0,31 puan azalışla yüzde 14,67'ye, işlenmiş gıda grubunda ise 0,51 puan azalışla yüzde 19,36'ya gerilemiştir (Grafik 9). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler, sebze grubunda belirgin bir artışa işaret etmiştir. Bu dönemde, diğer işlenmemiş gıda grubunda kırmızı ve beyaz et fiyatlarındaki belirgin yükseliş eğilimi sürmüştür. Nisan ayında işlenmiş gıda fiyatları aylık bazda yüzde 0,97 oranında artmış; uluslararası emtia fiyatlarındaki gelişmelerin etkilerinin gözlemlendiği katı-sıvı yağlardaki yüksek oranlı artışlar devam etmiştir. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda grubu yıllık enflasyonu yüzde 17,78 seviyesine gerilemiştir (Grafik 10).

Nisan ayında tütün ürünleri fiyatlarında sınırlı bir artış (yüzde 0,79) görülmüş, grup yıllık enflasyonu yüzde 2,56'ya yükselmiştir.

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)

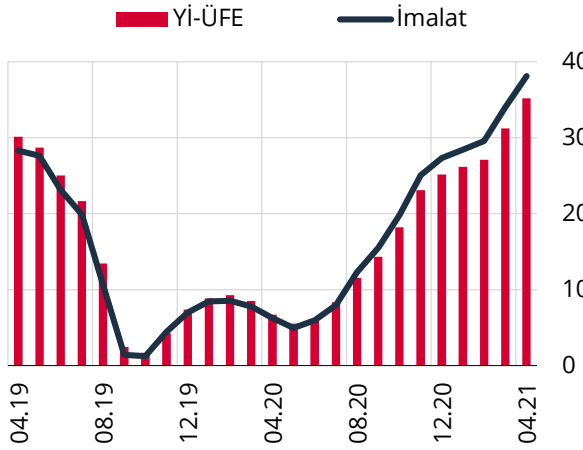
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda (Yıllık % Değişim)

Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Nisan ayında yüzde 4,34 ile kayda değer bir oranda yükselmiş, yıllık enflasyon 3,97 puan artarak yüzde 35,17'ye ulaşmıştır (Grafik 11 ve Tablo 3). Üretici fiyatlarındaki bu yükselişte, döviz kuru gelişmeleri, uluslararası emtia fiyatlarında süregelen artışlar ve arz kısıtları belirleyici olmuştur. Bu dönemde petrol fiyatları sınırlı bir oranda gerilerken tarımsal emtia ve endüstriyel metal fiyatlarında belirgin artışlar izlenmiştir. Bu doğrultuda, ana metal, kimyasal, kâğıt, tekstil, fabrikasyon metal, ağaç ve mantar başta olmak üzere küresel ve yurt içi tedarik sorunlarının etkili olduğu ara malı sektörlerinde güçlü fiyat artışları gözlenmiştir. Bu gelişmelerle, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının eğilimi yükselişini sürdürmüştür (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

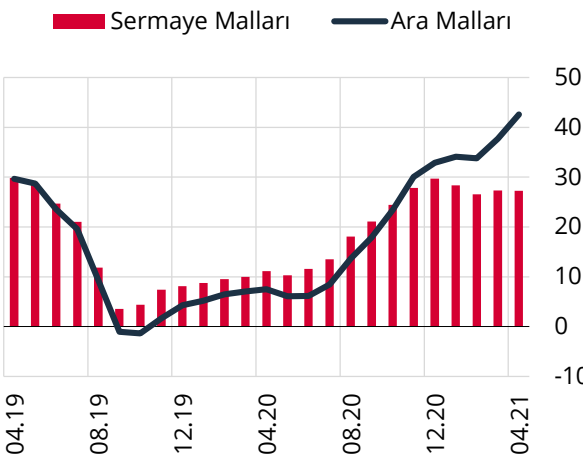

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

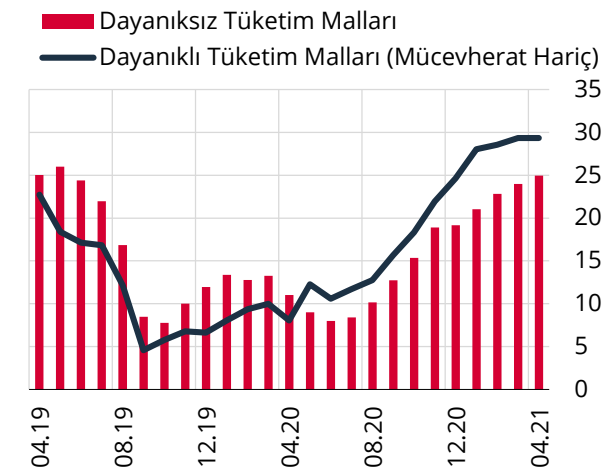

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon enerji ve ara malı gruplarında belirgin bir şekilde yükselmiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Enerji yıllık enflasyonundaki kayda değer artışta geçen yılın aynı ayındaki düşük baz da etkili olmuştur. Nisan ayında ara mallarında (yüzde 6,63) oldukça belirgin bir fiyat artışı gözlenmiştir. Bu gelişmede demir-çelik ve ferro alaşımlar, plastik ürünler ile temel kimyasallar, tekstil iplik-elyafları ile kâğıt ve kâğıt ürünleri öne çıkarken, artışların grup geneline yayıldığı izlenmiştir. Enerji grubu fiyatlarındaki artışta rafine edilmiş petrol ürünleri ve elektrik enerjisinin üretimi ve dağıtımına öne çıkarken, sermaye malı grubunda metal yapı ürünleri, motorlu kara taşıtlarının parça ve aksesuarları, makineler ile bilgisayar ve çevre birimlerindeki artışlar dikkat çekmiştir. Dayanıklı tüketim malları fiyatlarındaki artışta mücevherat, ev aletleri, mobilya ve tüketici elektroniği belirleyici olurken, et ürünleri, diğer tekstil ürünleri ve katı-sıvı yağlar dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki artışı sürükleyen kalemler olmuştur. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Nisan 2021	Nisan 2020	Nisan 2021	Nisan 2020
TÜFE	1,68	0,85	17,14	10,94
1. Mallar	2,03	1,13	18,86	10,59
Enerji	0,10	-4,99	18,44	3,30
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,13	2,53	16,98	11,28
İşlenmemiş Gıda	3,37	3,65	14,67	5,23
Taze Meyve-Sebze	7,10	0,91	13,60	-2,11
Diğer İşlenmemiş	1,27	5,37	15,30	10,97
İşlenmiş Gıda	0,97	1,40	19,36	17,78
Ekmek ve Tahıllar	0,70	1,25	19,02	18,29
Diğer İşlenmiş	1,12	1,49	19,49	17,50
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,64	2,24	20,20	12,55
Temel Mallar	2,83	2,01	23,13	7,88
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	1,45	2,05	32,50	11,48
Giyim ve Ayakkabı (*)	7,69	4,17	10,96	4,72
Diğer Temel Mallar	2,16	0,43	18,81	5,58
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,73	0,02	3,60	31,32
Altın	6,85	13,34	26,33	48,62
2. Hizmetler	0,72	0,22	13,12	11,76
Kira	0,59	0,42	9,43	9,90
Lokanta ve Oteller	1,35	0,12	16,81	12,55
Ulaştırma Hizmetleri	0,31	0,05	10,25	15,66
Haberleşme Hizmetleri	-0,53	-0,64	7,47	4,80
Diğer Hizmetler	0,94	0,51	15,19	12,77
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,65	1,11	18,11	11,27
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,82	1,04	17,77	9,93
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,47	0,50	18,41	10,78
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	1,90	1,04	18,82	8,69

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Nisan 2021		Nisan 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	1,68	17,14	0,85	10,94
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	25,94	2,13	16,98	2,53	11,28
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,88	0,73	3,60	0,02	31,32
Giyim ve Ayakkabı	5,87	7,57	11,03	4,08	4,90
Konut	15,36	0,95	13,60	-0,32	14,52
Ev Eşyası	8,64	-0,03	22,27	1,09	6,06
Sağlık	3,25	0,56	19,20	0,53	12,86
Ulaştırma	15,49	1,68	29,31	-1,83	5,54
Haberleşme	4,64	-0,28	9,05	-1,23	1,55
Eğlence ve Kültür	3,01	1,50	12,33	-0,67	4,91
Eğitim	2,28	2,09	10,21	0,34	12,35
Lokanta ve Oteller	5,91	1,35	16,81	0,12	12,55
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,73	1,89	18,27	4,66	20,34

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Nisan 2021		Nisan 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	4,34	35,17	1,28	6,71
Madencilik	3,51	5,02	27,07	0,22	7,44
İmalat	87,27	4,55	38,11	1,41	6,27
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	4,51	35,17	2,38	9,04
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	3,80	30,84	2,18	9,60
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	8,38	2,22	4,50	0,31	12,86
Su Temini	0,85	0,27	28,32	-0,53	4,57
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		6,63	42,59	3,00	7,52
Dayanıklı Tüketim Malları		2,05	29,24	2,40	10,40
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,53	29,36	1,52	8,03
Dayanıksız Tüketim Malları		1,99	24,97	1,18	11,02
Sermaye Malı		2,85	27,24	2,91	11,16
Enerji		3,51	38,64	-7,97	-11,25

Kaynak: TÜİK.